

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího práce/oponenta

Autor práce: Petra Šimůnková

Název práce: Masový turismus jako problém – sociokulturní problematika v evropském kontextu

Autor posudku: Jaromír Mazák

Návrh klasifikace práce: velmi dobře

Základní charakteristika práce.

Práce se věnuje problematice masového turismu, proměně společnosti, se kterými je masový turismus spojen, a také výzvám, které turismus znamená především pro turisticky silně exponovaná místa. Po teoretické části následují tři krátké kazuistiky o problémech s masovým turismem v Benátkách, Barceloně a na Islandu. Třetí část práce tvoří analýza vlastního dotazníkového šetření na nereprezentativním online-panelu. Teoretická část je zpracována moc pěkně a pečlivě a také kazuistiky jsou dobře ilustrativní k problému, kterým se práce zabývá. Prezentace analýzy dotazníkového šetření by mohla být pečlivější a systematictější a také výběr hypotéz pro testování v dotazníkovém šetření nepovažuji za ideální. Je však třeba ocenit, že se autorka o vlastní dotazníkové šetření ve své bakalářské práci pokusila. Bakalářská práce jako celek se svou kvalitou pohybuje na hranici mezi hodnocením výborně a velmi dobře. Z pozice oponenta navrhuji „přísnější“ hodnocení velmi dobře s tím, že v případě kvalitní obhajoby lze uvažovat i o hodnocení výborně.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Ano. Cíl je sice definován poměrně jasně, ale zároveň docela široce. Nicméně autorka se k němu v závěru práce dobře vrací a své závěry shrnuje tak, že její odpověď na výzkumnou otázku je v závěru jasná a srozumitelná.

Konkrétně formulace cíle práce:

„Cílem práce je ukázat, jaké konkrétní sociokulturní problémy s sebou dnešní moderní turismus nese, jak se na konkrétních místech Evropy projevují, jaké mají důsledky a jak jsou tyto skutečnosti reflektovány. Výzkumná otázka tedy zní: Jaké sociokulturní problémy jsou v dnešní Evropě spojeny s masovým turismem? Existují nějaké společné rysy těchto projevů?“ (s 7)

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Práce v zásadě vytváří konzistentní celek v tom smyslu, že všechny její části míří na stejný problém a stejnou výzkumnou otázku. Nicméně práci by prospěla jasnější diskuse toho, proč se skládá právě z částí, ze kterých se skládá. Proč právě kombinace tří kazuistik o třech vybraných evropských místech a pak výsledky dotazníkového šetření z Prahy? Implicitně je jasné, že autorka se nechává kazuistikami

inspirovat pro některé své hypotézy pro dotazníkovém šetření, ale jiné hypotézy zůstávají teoreticky neukotveny. Například H1 není v práci nijak ospravedlněna. Naopak jiné hypotézy, třeba o názorech na regulaci turismu, platformy AirBnB, připravenosti k mobilizaci či občanskému protestu, které by z kazuistik měly přirozeně vyplynout, nejsou v dotazníku nijak adresovány. Místo toho většina hypotéz míří jen na to, zda lidé, kteří jsou více vystaveni turistům, si častěji myslí, že je turistů v Praze příliš. Tady vidím trochu nevyužitý potenciál.

Přehled hypotéz:

Hypotézy jsou tedy následující: H1: Ti, co bydlí v Praze od narození, budou mít na problematiku kritičtější pohled (tzn. budou více zastoupeni v kategorii „příliš turistů“). H2: Ti, co bydlí v „Zóně 1“ budou mít na problematiku kritičtější pohled (tzn. budou více zastoupeni v kategorii „příliš turistů“). H3: Ti, co se pohybují v centru alespoň jednou týdně budou mít na problematiku kritičtější pohled (tzn. budou více zastoupeni v kategorii „příliš turistů“). H4: Ti, co v centru pracují budou mít na problematiku kritičtější pohled (tzn. budou více zastoupeni v kategorii „příliš turistů“).

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Ano, práce je napsána jasným a čtivým stylem.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Celkově působí teoretická část velmi dobře. Autorce se nejprve daří na datech i argumentech ukázat velký a narůstající význam turismu v moderní společnosti. Dále se věnuje vybraným problémům moderního turismu – otázce ztráty autenticity a tvorby turistických enkláv. Pojednání o obou problémech je pečlivé, autorce se debatu daří zachytit v její komplexitě, tj. dobře shrnou pluralitu názorů, které se v diskusi objevují.

Překvapilo mě jen tvrzení na straně 10 o Cookově cestovní kanceláři z první poloviny 19. století: „Právě ve 40. letech předminulého století začal nabízet organizované a standardizované zájezdy pro širokou masu lidí, které si mohly dovolit i dělnické vrstvy obyvatel.“ (s. 10)

Autorka přitom toto tvrzení nedokládá žádným zdrojem. Životní úroveň dělnické třídy byla v této době ve většině Evropy velmi nízká. V rámci obhajoby by mě tedy zajímalo, odkud toto tvrzení pochází a čím je podloženo.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Empirická část se skládá z tří mini případových studií o třech vybraných místech a z analýzy a interpretace dotazníkového šetření, které měří postoje Pražanů k turismu v Praze.

Tři případové studie nemají jasně vyloženou metodologii, spíše působí, že jsou napsány na základě nahodile vybraných mediálních výstupů. To v tomto případě ale nevádí, protože odkazované mediální zdroje patří k těm spolehlivým a cílem případových studií je podle všeho ilustrovat a konkretizovat argumenty z teoretické části. Tento cíl plní tři kazuistiky dobře.

Druhá empirická část, ve které je analyzováno vlastní dotazníkové šetření, mi v několika bodech přijde nedotažená. Proč autorka na s. 40 pro pohlaví a vzdělání neuvádí procenta, i když pro jiné proměnné je pak uvádí? Proč jsou některá čísla volně v textu, některá v tabulce a některá v grafu? (Špatně se v tom orientuje.) Proč graf 1 nemá popisky dat? (Ani procenta, ani absolutní čísla). Proč jediná kontingenční tabulka obsahuje jen adjustovaná rezidua a ne procenta (tab. 9)? Oceňuji vlastní dotazníkové šetření, ale celkově by byl v této části ještě prostor na mnoha věcech zpracovat.

Za poměrně dost problematické považuji tvrzení ve shrnutí, že:

„V rámci dotazníku se podařilo potvrdit hypotézu, že nejvíce turisté vadí těm, kteří bydlí v „Zóně 1“, tzn. na Praze 1 a na Praze 2. To podporuje výsledky barcelonského šetření, které došlo ke stejnému zjištění.“ (s. 51)

Autorka předtím ukazuje, že tento vztah se ve skutečnosti nepodařilo potvrdit ve vztahu k centru Prahy. Platí pouze v tom smyslu, turisté z centra se spíše domnívají, že turistů v místě jejich bydliště je příliš, ve srovnání s lidmi z periferie, kteří si méně často myslí, že turistů v místě jejich bydliště je příliš. Byl by šok, pokud by to tak nebylo. Ale problém je, že tento ne moc překvapivý závěr je ve shrnutí zkreslen (viz citace o odstavce výše) a mohl by být snadno dezinterpretován. Vůbec nevádí, pokud má dobře designovaný výzkum nudné závěry. Vadí ale, pokud autoři nedělají vše pro to, aby byly tyto závěry pochopeny v jejich přesném smyslu. Na to prosím do budoucna dávat větší pozor.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Ano, viz už výše.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Většinou v pořádku, jen má autorka někdy tendenci nejasně uvádět zdroje parafrází. Občas se třeba objeví odkaz na zdroj na konci odstavce, ale není jasné, jestli patří k poslední větě, několika posledním větám, celému odstavci... Takto by se citovat nemělo.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Autorka pracuje s velmi pěknou paletou zdrojů, které dokáže propojovat.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Jazykově je práce po všech stránkách dobrá, jen s nemnoha chybami v interpunkci.

Další poznámky

Nerozumím tomuto výroku: (Na základě čeho si to autorka myslí?)

„Osobně si myslím, že kdyby byl vzorek reprezentativní, podařilo by se prokázat lineární vztah – čím dále od centra bydlím, tím více liberální mám k turismu postoj neboli čím blíže centru bydlím, tím jsem vůči turismu v centru skeptičtější.“ (s. 42)

„Jelikož respondenti nevidí popis těchto ikon, rozhodují se pouze podle jejich vzhledu.“ (s. 44) – Je si tím autorka jistá? Nástroj znám a popis ikon tam je.

Celkové hodnocení práce

Práce demonstruje dobré schopnosti autorky pracovat s literaturou a provázat teoretickou diskusi s aktuálními společenskými problémy. Určité většinou drobné nedostatky popsané výše vidím v ne zcela dotažené provázanosti teoretické diskuse s vlastním empirickým výzkumem (nabízí se hypotézy, které autorka neadresuje) a dále ve zpracování kvantitativní analýzy vlastního dotazníkového šetření. Oceňuji ale odvalu autorky pustit se už v bakalářské práci do vlastního výzkumu a tak bych chtěl, aby mé poznámky chápala převážně jako vodítka k dalšímu zlepšování. V tuto chvíli navrhuji klasifikace velmi dobře, ale autorka může usilovat o hodnocení výborně, pokud předvede kvalitní obhajobu.

Otázky a náměty k obhajobě

- (1) Proč autorka ve formulaci hypotéz více nevychází ze tří kazuistik, které v práci prezentuje, případně z teoretické diskuse o autentičnosti? Místo toho se všechny hypotézy týkají vlastně jen jedné otázky: vztahu mezi tím, jak moc respondent žije/pracuje v centru, a tím, jestli vnímá počet turistů jako malý, přiměřený nebo velký.
- (2) Autorka v práci uvádí odlišný postoj k problematice autenticity u autorů, jakými jsou Boorstin nebo MacCannel na jedné straně, a u Cohena nebo Wanga na straně druhé. Která argumentace autorce přijde přesvědčivější a proč?
- (3) Může autorka přesvědčivěji doložit tvrzení, že „Právě ve 40. letech předminulého století začal nabízet [Cook] organizované a standardizované zájezdy pro širokou masu lidí, které si mohly dovořit i dělnické vrstvy obyvatel“ (s. 10)?
- (4) Proč není v pořádku citovat způsobem, kdy po odstavci o mnoha větách a mnoha argumentech následuje na konci odstavce odkaz na jeden zdroj? Jak by se mělo správně postupovat?
- (5) Proč není dostatečné prezentovat kontingenční tabulku, která obsahuje jen adjustovaná rezidua?

Datum:

Podpis: